

DE LEVENS VAN

EEF BROUWERS

Geboren in Zwolle, opgegroeid in Groningen, door het hele land gewerkt, woonachtig in Eindhoven en ereburger van Thorn. Zijn lijst internationale onderscheidingen is nog veel langer. Journalist en communicatieadviseur Eef Brouwers (74) kende een carrière om van te watertanden. Een interview over Hilversum, Philips, Beatrix, Dick Advocaat en PSV.

TEKST: EDDY JANSEN FOTO'S: PATRICK MEIS

Eef Brouwers loopbaan als journalist startte vrij logisch: als zeventienjarige verslaggever bij de Nieuwe Provinciale Groninger Courant. Later werkte hij bij het Utrechts Nieuwsblad, het Nieuwsblad van het Noorden, de Regionale Omroep Noord en Oost, AVRO's Radiojournaal, NOS Langs de Lijn en NOS Studio Sport. Als presentator van het laatste programma en het NOS Journaal werd hij al snel een bekend gezicht in het land.

Dat klinkt haast als een weloverwogen carrièreplanning binnen de journalistiek?

„Zeker niet weloverwogen. Sommige dingen overkwamen mij. Zo werkte ik via de AVRO voor Langs de Lijn. Bob Spaak, toenmalig hoofd van Studio Sport, zag in mij kennelijk iemand voor de presentatie van dat programma. Ik heb nooit dingen gepland, ze zijn mij eigenlijk altijd overkomen. Ik heb veel verschillende banen gehad en er ook het nodige geluk bij gehad. Dan ging er een deur open en ik liep er langs of stond er toevallig voor.”

Het was ook de periode waarin u een van de meest traumatische gebeurtenissen in uw leven meemaakte: de plotselinge dood van uw ouders als gevolg van een ongeluk.

„Dat was vlak voor een uitzending van Studio Sport, op zondag 10 december 1972. Ik kreeg een telefoontje van mijn vrouw Puck: mijn vader en moeder en schoonvader waren, op weg naar ons in Hoevelaken, omgekomen bij een frontale botsing in Ruinerwold, Drenthe. Een veel jonger schoonzusje raakte zwaargewond. In een flauwe bocht zijn ze op een andere auto gebotst. Vijf mensen kwamen bij dat ongeval om het leven. Die gebeurtenis heeft mijn leven drastisch veranderd. Ik ben enorm begaan met mensen die ook iets vreselijks is overkomen en dat uit zich vaak in intensief contact met hen. Als je zelf in zo'n situatie verkeert, dat dierbaren zijn overleden, is mijn ervaring dat mensen vaak niet weten hoe ze daarmee om moeten gaan. Ze ontwijken je vervolgens. Bij mij heeft het tegenovergestelde gevoel zich juist ontwikkeld.”

Dit gebeurde vlak voor de overstap van Studio Sport naar het Journaal. Uw vader was het met die stap niet eens?

„Nee, die vond dat ik gewoon sport moest blijven doen. Waarom zou ik mij bezig gaan houden met lastige zaken als politiek en wereldnieuws? 'Blijf toch lekker bij Studio Sport, jongen', zei hij kort voor zijn dood nog

tegen mij. 'We hebben het er nog wel over', antwoordde ik. Dat is er dus niet meer van gekomen.”

Niettemin werd u als nieuwslezer van het Journaal definitief een bekende Nederlander.

„Ik heb daar een schitterende tijd gehad. Het verslag doen van nieuwsgebeurtenissen en het maken van reportages waren de krenten in de nieuwsbrij. In die periode maakte ik de twee Molukse treinkapingen, bij Wijster in 1975 en De Punt in 1976, en de bezetting van een lagere school in Bovensmilde mee. Die gebeurtenissen staan mij nog altijd helder voor de geest.”

Is er een wezenlijk verschil tussen de nieuwslezer van toen en nu?

„Ja, vind ik wel. Wij maakten destijds het Journaal volgens BBC-model. De moderne nieuwslezer loopt door het beeld, wij lazen altijd zittend achter een desk. Vergeet niet dat we een achtergrond hadden als radio-presentator, de televisie was relatief nieuw in het land. De enige keer dat je lopend presenteerde, was bij een jaaroverzicht. Of soms bij Studio Sport.

In mijn periode deed de *autocue* zijn intrede. Er waren collega's die daar niet direct mee om konden gaan. Studio Sport begon daar als eerste mee. Dus toen ik bij het Journaal kwam, had ik al ervaring met deze manier van presenteren.”

In 1977 kreeg u de kans om terug te keren naar Groningen als hoofdredacteur van het Nieuwsblad van het Noorden. U zei destijds de kick van het presenteren voor een miljoenenpubliek wel te zullen gaan missen.

„Dat was ook zo, maar terugkeren naar Groningen was een te aantrekkelijk aanbod. Er werd in de media flink gespeculeerd dat ik

Eef Brouwers in het Philips museum

In Huize 'de Laak'

voor het grote geld terugging naar de krant. Het ook toen al druk gelezen weekblad Privé meldde in 1977: 'De waarheid over het plotselinge vertrek van de geliefde nieuwslezer' onder de vette kop 'Te laag salaris laat Eef Brouwers van het scherm verdwijnen'. De eerste zin van het breed uitgemeten artikel loog er niet om: 'Per 1 oktober verdwijnt Nederlands populairste nieuwslezer van onze beeldbuis'. Ik zou volgens Privé in één keer mijn jaarsalaris van zestigduizend gulden zien stijgen naar het niveau van zo'n vijftachtigduizend gulden, plus de door Privé vermoede zekerheid dat ik na enige tijd mijn oude hoofdredacteur Ger Vaders als hoofdredacteur zou opvolgen. Dat gebeurde ook inderdaad na een half jaar."

Klopten die bedragen?

„De mensen geloofden toen alles wat in de krant stond. Kort na mijn terugkeer naar het noorden ging ik eens tanken bij een pompstation vlakbij Groningen. 'Mooie auto rijdt uw vrouw', zei de eigenaar, die mij duidelijk herkende van tv. 'Het is mijn auto, niet die van mijn vrouw', gaf ik als antwoord. Maar dat ging er bij de man niet in. In de krant had tenslotte gestaan dat ik voor een groot salaris en een dikke auto van de televisie naar het Nieuwsblad van het Noorden was teruggegaan. Nou, bepaald dik was die auto niet."

Hoe kijkt u als ervaren journalist tegen de huidige (regionale) dagbladjournalistiek aan?

„Vroeger was de krant samen met radio en televisie de enige nieuwsbron. Dat beeld is in de loop van de tijd helemaal veranderd. Met de komst van informatiebronnen als teletekst, mobiele telefoon, internet en allerlei social media is de rol van de krant een heel andere geworden. Maar ook de rol van de journalist is veranderd. Vroeger had je als journalist een veel specifiekere functie, nu moet je van alle markten thuis zijn, veel allrounder. Internet speelt een grote rol in de snelle nieuwsvoorziening. Verslaggevers maken tegenwoordig ook zelf foto's. De moderne krant zal met duiding en achtergrondverhalen een aanvulling moeten zijn op het snellere nieuws, dat zich via allerlei andere media al een weg heeft gebaan naar de consument."

Als hoofdredacteur van het Nieuwsblad van het Noorden kwam hij in een moeilijke tijd bij de krant terecht. Maar Brouwers slaagde erin de sfeer op te krikken en de problemen

bij de krant op te lossen. Een ontmoeting met Philips-president Wisse Dekker, in het voorjaar van 1982 bij een congres van het Genootschap van Hoofdredacteurs in hotel Cognac, bracht Brouwers in beeld bij de Eindhovense multinational. In januari 1983 trad hij vervolgens in dienst bij de toenmalige Philips Persdienst in Eindhoven. Eerst in de functie van adjunct-directeur, maar binnen een jaar was hij directeur. Zo werd Brouwers woordvoerder van presidenten als Wisse Dekker, Cor van der Klugt, Jan Timmer en de andere leden van de Raad van Bestuur.

'JAN TIMMER NAM ZELF VAKER HET WOORD. IK VOND DAT HEEL BEGRIJPELIJK'

Die stap werd vooral door uw vakbroeders met de nodige scepsis bekeken: de journalist die ineens voorlichter wordt en voor de 'andere kant' gaat werken?

„Dat speelde zeker in die tijd. Ik probeerde echter te blijven denken als journalist. Ik had al die jaren begrip voor de positie van de journalist: ik had zelf tenslotte jaren aan die kant gestaan. Ik kende de druk en de omstandigheden waaronder journalisten hun werk moeten doen. En dat liet ik meespelen."

U ontwikkelde een meer dan uitstekende band met toenmalig Philips-president Wisse Dekker?

„Ja, wij streefden allebei openheid na. Dankzij hem ben ik bij Philips beland. Dekker liet mij ook vaak het woord voeren. Dekker en daarna Van der Klugt waren weer heel andere types dan Jan Timmer. Toen later onder Jan Timmer de Operatie Centurion naar buiten gebracht moest worden, nam hij zelf vaker het woord. Ik vond dat prima, en heel begrijpe-

lijk. Op aangeven van Dekker hebben wij de Philips-woordvoering simpeler en eenvoudiger gemaakt. Met minder mensen die vanuit de top voor het voetlicht traden. En omdat ik uit ervaring wist wat journalisten wilden, konden mijn collega's van de Persdienst en ik dat wel sturen, ja."

Hoe groot is volgens u de kloof tussen journalisten en voorlichters?

„Er is geen kloof, hooguit een vage grens. Het is net als bij voetballende partijen: je wilt allebei leuk voetballen, de een wil van de ander winnen, maar daarna moet je toch samen een pilsje kunnen drinken! Belangrijk voor mij was wel steeds dat ik met journalisten kon werken. Toch ben ik veel wantrouwen tegengekomen bij mensen met wie ik jarenlang in Hilversum en Groningen als collega's nauw had samengewerkt. Zij vonden dat ik naar de andere kant was overgestapt. Maar ik had radio, televisie en krant gedaan. Ik wilde ook dit aspect van werken met journalisten, in de communicatie, meemaken. Bovendien was de aanbieding van Philips er een in de categorie *you can't refuse!*"

De overstap naar Philips was ook uw eerste kennismaking met Eindhoven?

„Niet helemaal. Ik kwam er als radio- en televisieverslaggever al jaren eerder. Of dat nu voor het Radiojournaal was, Langs de Lijn, Studio Sport of het NOS Journaal. Maar de stad echt leren kennen, deed ik pas na mijn benoeming bij Philips in januari 1983. Eindhoven is in de loop der jaren wel steeds meer mijn stad geworden, al heb ik met genoegen ook nog enkele jaren in Geldrop gewoond.

Direct na mijn benoeming bij de RVD woonden we twee jaar in het Haagse. Toen zijn we teruggegaan, al hebben we nog even gearzeld over Groningen, prachtige oude Hanzestad en sinds mijn jeugd vol studenten uit Brabant en Limburg. Allemaal brave jongens - natuurlijk, vol studielust... Hoewel ik opgegroeid ben met GVAV (later FC Groningen) ben ik sinds mijn komst naar Philips vooral, dankzij mijn Persdienst-collega Piet Brouwers - toen tevens vicevoorzitter van PSV, geen familie - en Kees Ploegsma, een grote fan van PSV. Ik sla als het maar even kan geen thuiswedstrijd over."

Is Eindhoven nog 'Philips'?

(Denkt even na...) „Voor een deel nog wel, al

draagt niet alles zoals in de gloriejaren van het concern nog de naam Philips. Misschien hebben nu bloeiende bedrijven als ASML, NXP en zo zijn er meer, denk ook maar even aan VDL, hun reuze ontwikkeling wel te danken aan de maatregelen die Philips heeft genomen. Kijk naar Brainport, de High Tech Campus. En laten we niet bij de verhuizing van de Raad van Bestuur, en daarmee het hoofdkantoor naar Amsterdam, de krachtige rol vergeten van de toenmalige burgemeester Rein Welschen, die er met verve in slaagde het NatLab, en zo de research voor Eindhoven te bewaren. Vroeger waren hier hele families die van generatie op generatie leefden dankzij Philips. Dat is aan het veranderen. Maar net zoals het opmerkelijke herstel hier van DAF, de stad ademt nog altijd Philips.”

Heeft u als nuchtere Groninger goed kunnen aarden in het Bourgondische Brabant?

„Nou en of. Brabants heeft wel iets. Ik vind de mensen heel plezierig. Men leeft hier gemakkelijk, men eet en drinkt wat gemakkelijker dan in het noorden en men geniet er zichtbaar van. Dat is mooi. Alleen het Brabants kwartiertje, later, soms veel later op een afspraak komen, ik kan daar maar niet aan wennen. Tijd is tijd. Voor de rest is het genieten. Toen Puck en ik in 1982 na een vroege rit uit Groningen op zoek naar een huis rond tien uur voor een kop koffie neerstreken in het ons toen nog totaal onbekende Trocadero, tegenover het station, keken we met grote ogen toe hoe twee wat rijpere dames naast ons gelijk met de koffie ook een mooi glaasje bestelden. Op dat uur zag je dat in het noorden niet.”

Op 56-jarige leeftijd maakte Brouwers, althans qua aanzien, nog een hele beste promotie: voorjaar 1995 werd hij benoemd tot hoofd-directeur van de Rijksvoorlichtingsdienst. In die positie kreeg hij zeer nadrukkelijk ook met het Koninklijk Huis te maken: verlovings, huwelijken, het overlijden van prinses Juliana en prins Claus, prins Bernhard en de ophef rond prinses Margarita, Jorge Zorreguieta en de latere prinses Mabel: dit alles in negen jaar RVD.

Brouwers, die ondertussen werd bevorderd tot directeur-generaal, werkte als hoofd van de dienst met twee kabinetten van premier Wim Kok en twee van Jan Peter Balkenende als minister-president.

In deze baan wist u heel veel, maar u mocht daar maar zelden iets over zeggen?

„Deze baan zat vol uitdagingen, maar was ook een aanslag op de persoonlijke levenssfeer. Staatsgeheimen en andere tal van strikt vertrouwelijke zaken dwongen je als het ware tot grote terughoudendheid, groter dan je tot dan gewend was. In je allernaaste omgeving wil je niemand in de situatie brengen dat die, uitgedaagd door derden, per ongeluk iets zegt dat groot rumoer veroorzaakt. Die naaste is daar niet echt schuldig aan, die schuld heb jijzelf. Want jij wordt geacht te weten wat wel en wat absoluut niet kan. Je hebt een eed afgelegd. Mijn vrouw vond het leven daarvoor leuker, en dat kan ik me goed indenken. Met bezoek over de vloer gingen de deuren van mijn kamer potdicht als Den Haag belde. Dat leidde bij vrienden wel eens tot onbegrip. Zelf vond ik het meest interessante aan de baan dat ik eens achter de deuren kon kijken die tot dan toe altijd voor mij gesloten bleven.”

'DICK ADVOCaat GING BIJNA BIBBEREND NAAR GESPREKKEN MET DE MEDIA'

U hebt in die jaren frequent contact gehad met koningin Beatrix? Hoe verliep dat? Wat zei zij tegen u? Werd er getutoyeerd?

„Zij sprak mij altijd heel vriendelijk aan. Nee, het was geen je en jij, zij noemde mij ook nooit bij mijn voornaam. Prins Bernhard noemde mij gewoon 'jongen'. De koningin sprak mij aan met mijnheer Brouwers. Of in een vergadering met 'Heeft de 'DGRVD' hierover nog iets op te merken?' Elke begroeting, elk telefoongesprek begon van mijn kant met 'Majesteit'. De prinses heeft een groot gevoel voor humor. Als het spannend wordt, weet

ze alles met een grap, een kwinkslag te reduceren. Althans, zo heb ik het ervaren. Met Juliana en Bernard had ik minder contact. Juliana was tenslotte geen koningin meer. Bovendien ging haar gezondheid al achteruit. Met ministers en staatssecretarissen was het contact zakelijk, maar werd er al snel getutoyeerd. In de trant van: 'We gaan er straks wel even mee naar Wim' (Kok).”

Er zijn dus veel zaken die u straks mee het graf in neemt?

„Ja, dat is zo. Over staatsgeheimen en dingen die mij in vertrouwen gezegd zijn, zal ik nooit naar buiten treden. Die gaan inderdaad straks mee het graf of het vuur in.”

Met negen jaar RVD op zijn cv was de maat voor Eef Brouwers nog niet vol. Na zijn vertrek bij de RVD werd hij door de KNVB benaderd om tijdens het Europees Kampioenschap Voetbal in 2004 in Portugal nog een paar maanden als communicatieadviseur op te treden.

Hoe kwam u ineens van de RVD bij de voetbalbond terecht?

„Dick Advocaat en Henk Kesler, toen respectievelijk bondscoach en directeur bij de KNVB, meldden zich bij me toen ik bij de RVD vertrok. Beiden kende ik goed, Dick uit de tijd dat hij bij PSV zat. Zij wilden geen totaal onbekende in huis halen. Toegegeven, ik was wel vereerd dat de KNVB me vroeg. We hebben om zijn grote kennis van het voetbal, zijn contacten met trainers en spelers, en zijn kennis van talen die ik weer niet sprak Pedro Salazar van PSV als perschef bij het Nederlands elftal gehaald.”

Er is tijdens dat voor Oranje dramatisch verlopen toernooi nogal wat gebeurd. Er was veel kritiek op Dick Advocaat.

„Wat ik onthutsend vond, was dat ik het gevoel kreeg dat Dick als bondscoach met toenemende tegenzin, bijna bibberend, naar gesprekken met de media ging. Omdat hij wist dat hij weer onder vuur genomen zou worden. Dat had niet alleen invloed op hemzelf, maar uiteindelijk ook op iedereen: de staf, de spelers, de begeleiders. Ik maakte van dichtbij mee wat het Advocaat persoonlijk heeft gedaan. Door sommige journalisten is hij tijdens dat toernooi mentaal kapot gemaakt. Niet eens bewust misschien, maar het gebeurde. Ik had veel meegemaakt, maar dit nog nooit. Hier ontbrak elke vorm van respect. Ik

heb dat eigenlijk nooit begrepen.”

U had bij de Philips Persdienst en de RVD qua communicatie veel meer in de hand dan bij de KNVB?

„Jazeker, dat is absoluut waar. In de voetbalwereld heerst bovenal de emotie en die overvleugelt het rationele. Meningingen werden gevormd door wat mensen in Nederland op de televisie van Oranje zagen en vooral wat daarbij werd gezegd en er vervolgens over werd geschreven. En Dick wilde echt alles weten. Dat is lastig te managen hoor.”

Ik mis uw naam in de rij beleidsbepalers in honderd jaar PSV. Waarom bent u Harry van Raaij niet opgevolgd als directievoorzitter?

„Omdat ik daar nooit voor gevraagd ben. Ik ben wel eens gepolst of dat niet iets voor mij zou zijn. Maar ik ben nooit kandidaat geweest en dat is maar goed ook. Ik mis op een aantal terreinen de kennis en ervaring om een voorzitter als in vroegere PSV-jaren te zijn of de algemeen directeur van een zo professionele topvoetbalorganisatie als PSV thans is. Zoiets moet je mij niet aandoen, en zeker de club niet. En wat Harry van Raaij betreft: wij hebben elkaar in mijn Philipstijd goed leren kennen, misschien wel door en door. We wonen bij elkaar om de hoek en zien elkaar regelmatig. Dat laatste geldt ook andere ex-voorzitters, directeuren, commissarissen van PSV, zoals Ruts, Westerhof, Schuitema, Reker. Sinds enkele jaren maak ik wel deel uit van het bestuur van de Stichting PSV Voetbal, in die zin ben ik nauw betrokken bij de club. Maar directievoorzitter? Nee, die ambitie heb ik nooit gehad.”

OASE VAN RUST

„Een begrip in Den Haag, dat ben je”, sprak minister-president Jan Peter Balkenende tot Eef Brouwers bij diens afscheid in 2004 als directeur-generaal van de RVD. „Een oase van rust in alle hectiek, rustig en beheersd, met de spirit van een jonge hond en humor als sterk wapen ter relativering van narigheid.” En een van zijn collega's in het Haagse reageerde op de vraag wie toch eigenlijk die Brouwers is, als volgt: „Meester in het breken van spanning met een grap. Wandelende encyclopedie en taalvirtuoos, vraagbaak voor velen. Maar ook de eend die alles als waterdruppels langs zich liet afglijden als de omstandigheden erom vroegen, schijnbaar onbewogen.”

